

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 17 kwietnia 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Piotr Mirek (przewodniczący)

SSN Tomasz Artymiuk

SSN Jacek Błaszczyk (sprawozdawca)

Protokolant Katarzyna Wępa

w sprawie **M. K.**

skazanego z art. 244 k.k.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

w dniu 17 kwietnia 2024 r.

kasacji, wniesionej przez Prokuratora Generalnego na niekorzyść skazanego

od wyroku Sądu Rejonowego w Radziejowie

z dnia 19 kwietnia 2023 r., sygn. akt II K 72/23,

**uchyla zaskarżony wyrok w części dotyczącej środków karnych i
w tym zakresie przekazuje sprawę Sądowi Rejonowemu w
Radziejowie do ponownego rozpoznania.**

Tomasz Artymiuk Piotr Mirek Jacek Błaszczyk

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w Radziejowie wyrokiem z dnia 19 kwietnia 2023 r., sygn. akt II K 72/23, uznał oskarżonego **M. K.** za winnego tego, że w dniu 27 stycznia 2023 r.

w miejscowości B. , gmina D. , powiat r., województwo [...] prowadził samochód osobowy marki O. o nr rej. [...] po drodze publicznej pomimo obowiązującego zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych, wydanego przez Sąd Rejonowy w Inowrocławiu w sprawie o sygn. akt II K 1073/22, obowiązującego od dnia 8 grudnia 2022 r. do dnia 8 grudnia 2023 r., tj. występkę z art. 244 k.k. i za to na podstawie art. 244 k.k., przy zastosowaniu art. 37a § 1 k.k. wymierzył mu karę 10 miesięcy ograniczenia wolności, polegającą na mocy art. 35 § 1 k.k. na wykonywaniu nieodpłatnej, kontrolowanej pracy na cele społeczne w rozmiarze 30 godzin miesięcznie. Nadto, na podstawie art. 42 § 2 k.k. Sąd orzekł wobec oskarżonego środek karny w postaci zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych na okres 2 lat. Sąd wydał również rozstrzygnięcie w przedmiocie kosztów postępowania.

Wskazany wyrok uprawomocnił się w dniu 27 kwietnia 2023 r. bez postępowania odwoławczego.

Kasację od tego orzeczenia wniósł Prokurator Generalny, który zarzucił rażące i mające istotny wpływ na treść wyroku naruszenie przepisów prawa karnego materialnego, a mianowicie:

- art. 42 § 2 k.k., polegające na orzeczeniu na jego podstawie, wobec M. K. , skazanego za występek z art. 244 k.k., środka karnego w postaci 2-letniego zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych, gdzie wskazany przepis, obligujący do orzeczenia zakazu prowadzenia określonych w nim pojazdów na okres nie krótszy niż 3 lata, ma zastosowanie do sprawców przestępstw przeciwko bezpieczeństwu w komunikacji, którzy w czasie ich popełnienia znajdowali się w stanie nietrzeźwości, pod wpływem środka odurzającego lub zbiegli z miejsca zdarzenia drogowego, podczas gdy oskarżonemu nie przypisano takich zachowań, w konsekwencji czego prawidłowym, odpowiadającym prawu postąpieniem winno być zastosowanie wobec wymienionego, jako podstawy orzeczenia środka karnego w postaci zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych, dyspozycji art. 42 § 1a pkt 2 k.k.,
- art. 43a § 2 k.k., w brzmieniu obowiązującym od dnia 1 stycznia 2023 r., polegające na zaniechaniu orzeczenia wobec M. K. - w związku ze skazaniem za popełniony w dniu 27 stycznia 2023 r. czyn zabroniony z art. 244 k.k. - świadczenia pieniężnego na rzecz Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej w

kwocie co najmniej 5000 złotych, podczas gdy zgodnie z przywołanym przepisem, w razie skazania m.in. za przestępstwo określone w art. 244 k.k. orzeczenie świadczenia pieniężnego ma charakter obligatoryjny.

W oparciu o tak sformułowany zarzut skarżący wniósł o uchylenie wyroku w zaskarżonej części i przekazanie sprawy w tym zakresie Sądowi Rejonowemu w Radziejowie do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja z racji swej oczywistej zasadności zasługiwała na uwzględnienie w całości na posiedzeniu bez udziału stron (art. 535 § 5 k.p.k.).

Zgodnie z art. 42 § 2 k.k. sąd orzeka zakaz prowadzenia wszelkich pojazdów albo pojazdów określonego rodzaju, jeżeli sprawca w czasie spowodowania wypadku w komunikacji był w stanie nietrzeźwości, pod wpływem środka odurzającego lub zbiegł z miejsca zdarzenia. W sprawie niniejszej oskarżonemu zarzucono prowadzenie samochodu osobowego po drodze publicznej pomimo obowiązującego zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych. Obowiązek przywołania właściwej podstawy prawnej konkretnego rozstrzygnięcia o środku karnym wynikał nie tylko z oczywistej konieczności przestrzegania prawa materialnego, ale także, a w gruncie rzeczy przede wszystkim, ze względu na treść art. 84 § 2 k.k., który w wypadku orzeczenia środka karnego określonego w art. 42 § 2 k.k. nie zezwala na skrócenie w toku postępowania wykonawczego czasu jego trwania (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25 maja 2017 r., V KK 98/17).

Niedopuszczalne jest zatem orzeczenie zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych na podstawie art. 42 § 2 k.k. w przypadku skazania za przestępstwo określone w art. 244 k.k. Jediną regulacją, która implikuje taki obowiązek, jest przepis art. 42 § 1a pkt 2 k.k. (tak: Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 9 maja 2022 r., I KK 23/23).

Rażące uchybienie jakiego dopuścił się Sąd *meriti* miało istotny wpływ na treść wydanego wyroku, albowiem ukształtowało sytuację faktyczną i prawną oskarżonego w sposób mniej korzystny, niż zostałyby wykreowane przy prawidłowo zastosowanym art. 42 § 1a pkt 2 k.k. Co prawda oba przepisy (art. 42 § 1a pkt 2 k.k. oraz art. 42 § 2 k.k.) stanowią o obligatoryjnym środku karnym w postaci zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych, jednak w myśl regulacji art. 84 § 1 k.k. sąd

może po upływie połowy okresu, na który orzeczono środki karne wymienione w art. 39 pkt 1-3, uznać je za wykonane, jeżeli skazany przestrzegał porządku prawnego, a środek karny był w stosunku do niego wykonywany przynajmniej przez rok. Z dobrodziejstwa tego oskarżony M. K. nie może jednak obecnie skorzystać, albowiem środek karny w postaci zakazu prowadzenia pojazdów został wobec niego wadliwie orzeczony na podstawie art. 42 § 2 k.k., a o czym wprost stanowi przepis art. 84 § 2 k.k.

Słusznie wskazał Prokurator Generalny, że Sąd Rejonowy w Radziejowie dopuścił się także kwalifikowanego uchybienia z art. 43a § 2 k.k. Przywołany przepis art. 43a § 2 k.k., w brzmieniu nadanym ustawą z dnia 5 sierpnia 2022 r. o zmianie ustawy - Kodeks karny wykonawczy oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2022.1855) i obowiązujący od dnia 1 stycznia 2023 r. stanowi, iż: „W razie skazania sprawcy za przestępstwo określone w art. 164 § 1, art. 165 § 1, art. 165a § 1 lub 2, art. 171 § 1, 2 lub 3, art. 174 § 1, art. 178a § 1, art. 178b, art. 179, art. 180, art. 200a § 1 lub 2, art. 200b, art. 202 § 4b lub 4c, art. 244, art. 255a § 1 lub 2, art. 258 § 1, art. 263 § 2 sąd orzeka świadczenie pieniężne wymienione w art. 39 pkt 7 na rzecz Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej w wysokości co najmniej 5000 złotych, do wysokości określonej w § 1”.

Zgodnie zatem z literalnym brzmieniem wskazanego przepisu prawa materialnego, obowiązującym zarówno w czasie popełnienia przypisanego oskarżonemu czynu, tj. w dniu 27 stycznia 2023 r., jak i w czasie wyrokowania w sprawie, tj. w dniu 19 kwietnia 2023 r., skazując M. K. za występki określone w art. 244 k.k. - czyli wymienione w katalogu zawartym w dyspozycji art. 43a § 2 k.k. - Sąd *meriti* był zobligowany do orzeczenia świadczenia pieniężnego (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 29 września 2022 r., I KK 203/22).

Bezspornym jest, że również to uchybienie miało rażący i istotny wpływ na treść wydanego wyroku. Z nieuprawnioną korzyścią dla oskarżonego nie orzeczono bowiem wobec niego obligatoryjnego środka karnego w postaci świadczenia pieniężnego, a zatem nie poniósł on wszystkich konsekwencji prawnych swojego zachowania.

Z tych też względów Sąd Najwyższy wydał orzeczenie o charakterze kasatoryjnym.

Przy ponownym rozpoznawaniu sprawy, ograniczonym wyłącznie do kwestii środków karnych, Sąd Rejonowy będzie zobligowany do uwzględnienia poczynionych wyżej uwag i wydać rozstrzygnięcie wolne od wad prawnych.

[J.J.]

[ms]

Tomasz Artymiuk Piotr Mirek Jacek Błaszczyk